

Az alkotás ideje

Hegyi Ibolya pályaképe

KONTSEK ILDIKÓ

Hegyi Ibolya kárpitművész 63 életévnyi időt kapott a teremtőtől, melyből 40 évet tölthetett el a szövőség mellett. Életmű-katalógusa is 40 tételt számlál, így évente átlagosan egy, valójában 0–3 kész kárpit került ki a keze alól.

A szakirodalom azt tanítja, hogy egy ember munkája révén évente egyetlen négyzetméter felület készülhet a hagyományos francia gobelin technikával. A termékenység nem növekedett az elmúlt évszázadok során. Aki maga tervez és sző, nem ontja az alkotásokat, hisz végtelennek tűnő hónapokat kell rászánnia egy-egy munkadarabra. A szövött kárpit nem válhat hangulatművészetté. A tervezéstől a felvetésen és a szövésen át a levágásig előre meghatározott koncepciót követ. A terv betartása nemcsak magabiztos formai és tartalmi jövőbe látást, hanem napjainkban már alig ismert önfegyelmet, türelmet kíván meg a műfaj művelőitől.

HEGYI IBOLYA

HEGYI IBOLYA:
Időforma, 2007,
gyapjú, pamut, len, selyem,
fémszál, 200x40 cm

Hegyi Ibolya az Iparművészeti Főiskolát már hosszú távra szóló, tudatos eltökéltségben végezte el 1978-ban. A 20. századi textilművészet kísérleti korszakában, de

HUNGART © 2016

együttal a kárpit régi hagyományából merítkező megújításának igényén nevelődött – az utóbbit választotta élethivatásának. Első jelentős megmutatkozása rögtön a műfaj szempontjából sorsdöntő, 1980-as *Gobelin +/-* című szombathelyi kiállításához kötődik. Külföldi – francia, lett, norvég, amerikai – csoportos tárlatokon szerepelt, és nem maradt ki a magyar gobelin műcsarnokbeli, következő nagyszabású seregszemléjéből sem 1985-ben.

Pályatársaival együtt a rendszerváltozástól remélte a szabad, művészi kibontakozás lehetőségét, hogy választott műfaja végre levetkezze a szocializmus idejében ráragasztott, szűklátókörű kritikai megbélyegzést. A 90-es évek szakmai erőfeszítései mind az értékítélet megváltoztatását célozták. Ekkor születtek az életmű kulcsdarabjai. Hegyi Ibolya számára az alkotás olyan tartós, figyelemre méltó, széles időbeli és térbeli távlatban átélethető kreativitást hordoz magában, melyet vélekedése szerint más technikával nem is lehetne megformálni. Az elkészült mű egy téma teljességét öleli fel, bár a megvalósulás során a monoton szövés, az elengedhetetlen elmélkedés ismét egy folytatólagos, távolba mutató gondolatmenetet indíthat el. Ekkoriban néhány egyéni kiállítást is rendezett, rangos elismeréseket is elnyert, melyek közül a Ferenczy Noémiről elnevezett díjat értékelte a legtöbbre. Számára Ferenczy Noémi szakmai tájékoztatósi pont

HUNGART © 2016

volt. A 90-es évektől egyre többet foglalkozott a kárpit történeti korszakaival, a szellemi és fizikai természetű munkafolyamat elméleti hátterével.

1996-ban részt vett a nevezetes *Himnusz*-kiállításon, majd a *Honfoglalás*-kárpit kollektív elkészítésében, alapító tagja, majd alelnöke lett a Magyar Kárpitművészek Egyesületének. Az idő ekkoriban felgyorsulni látszott. A ezredforduló megint erősödő reménnyel töltötte el őt és a közel 100 egyesületi tagot egyaránt. Nagyszabású közös alkotások születtek, miközben a csoportos kiállítások előtt megnyitlak a hazai bemutatkozási lehetőségek és az országhatárok is. Dobrányi Ildikó egyesületi elnök munkatársaként kimeríthetetlennek tűnő belső energiákat felszabadítva vetette bele magát a nemzetközi színvonalon rendezett tárlatok szervezésébe. Az Egyesült Államokba, Kanadába, Olaszországba, Svájcba jutottak el együtt a magyar művészek. A művészek közötti kapcsolatépítést programszerűen végezte. Két nemzetközi kárpitpályázat és -kiállítás, a hozzájuk kapcsolódó konferenciák, katalógusok jelzik az egyesületi munka eredményességét. Ő gondozta a kötése alapján aranykönyvnek is nevezett, hazai kárpitművészetről szóló monográfia szövegét is. Új műveivel bátran pályázhatott a kárpitművészet európai

HUNGART © 2016

megszerzése a MOME-n, amely a disszertáció megjelenésén túl egy lenyűgöző, összegző, a történelmi folyamatokba bátran illeszkedő egyéni kiállítást is eredményezett a legfőbb művekből.

HEGYI IBOLYA:
Aranykor, 2002,
len, fémszál, optikai kábel,
220x220 cm

A számos művészt és elméletírót felvonultató közösségi projekt ezután sem maradt ki Hegyi Ibolya életéből. Az Európa szövete-program a nemzetközi szinten elismert, gyakorló művész és

HUNGART © 2016 és amerikai kiírásaira. Rendre átjutott az igényes zsűrik szűrőjén, többnyire egyedüli magyarként. Dobrányi Ildikó korai halálát követően létrehozta a Dobrányi Ildikó Alapítványt azok közreműködésével, akik ugyancsak magas szintű, tudományos igényű feladatok elvégzését tűzték ki maguk elé a kárpitművészet feldolgozása terén.

Az idő előrehaladtával szoros egységben kezdte kezelni addigi életművét, melyet tudatosan épített tovább egyes átfogó témakörök mentén. A természeti, földi jelenségekre utaló címei általánosságban fogalmazznak: tájkép, hegy, folyó. A víz központi elemmé vált művészetében. Természetes körforgása, halmazállapotai, alakváltozásai több alkotást inspiráltak. A kiérlelt alkotói gyakorlat és a hozzárendelődő teória találkozását a víz mellett az idővel foglalkozó művek szemléltetik a leginkább. A megismerés elmélyült tudományos, filozófiai, teológiai, fizikai közelítésmódot követelt meg, s ez nem csak a vonatkozó szakirodalom alapos tanulmányozását jelentette. A multidiszciplináris ihletésű, sajátos alkotói folyamat eredménye lett 2008-ban a DLA-fokozat

elméletíró összegző koncepciója, 28 művészt mozgatott meg több országból, és elismert kutatókat hívott meg előbb Brüsszelbe, majd Budapestre. A magyar kárpit a nemzetközi élvonalban maradt, egyféle kárpitnagyhatalom képét mutatja képzési előzményei és rendkívül erős alkotói gárdája révén. E szerepkör kereteit, a méltó megmutatkozás lehetőségét fűrkészte. Az idősíkok összevetése volt utolsó vizsgálódásának is a témája, amikor néhány nagyszerű nyugat-

HEGYI IBOLYA:
Időjárásjelentés, H₂O, 2005,
gyapjú, selyem, len, fémszál,
50x200 cm

HEGYI IBOLYA:
Himnusz, 1996,
gyapjú, len, fémszál,
212x170 cm

HUNGART © 2016

HUNGART © 2016

HEGYI IBOLYA:
Aquamarine, 1998,
gyapjú, len, selyem,
175x220 cm

európai kiállítási szereplése mellett javasolta a Keresztény Múzeum és az Iparművészeti Múzeum régi kárpitjainak és a legkiemelkedőbb hazai, kortárs munkáknak a folyamatosság és a megújulás jegyében történő felvonultatását. Az igényes válogatás, a katalógus szerzőinek felkérése, a tematika összeállítása utolsó nagy ívű koncepciója lett fenyegető betegsége kezdetén. Utoljára tiszteleghetett példaképei: Ferenczy Noémi, Solti Gizella, Hajnal Gabriella, Dobrányi Ildikó és kortársainak munkássága előtt. Saját alkotásai közül a *H2O – Az időjárás-jelentés* címűt állította

HEGYI IBOLYA:
Átjárók, 2013,
gyapjú, len, selyem, fémszál,
optikai kábel, 200x20 cm

ki. A sikeres projekt elismerésének köszönhetően az NKA támogatásával a Keresztény Múzeum megvásárolhatta az *Időformát*, mely egy Möbius-szalag képében a világűr- és az időtematika egyik fő darabja.

Hegyi Ibolya időfelfogása sajátos volt. Súlyos órákat szánt a számára fontos munkálatokon túl a szakmai indíttatású társalgásra is. Nem sietett. Ráérősen szerette átbeszélni a művészeti kérdéseket, gyakran idézte fel korábbi emlékeit, elemző módon adta elő olvasmányélményeit. Máskor kiállításokról számolt be, alkotásokat elemzett. Folyton kérdezett is, mert mindenre kíváncsi volt, ami a művészeti, művé-

szettörténeti szintéren történt, s közben bármely elméleti jelenséget le tudott fordítani a kárpit nyelvére. A történelmet, a filozófiát, a természettudományos megfigyeléseket szintetizáló gondolatait előbb szóban szötte meg, majd mint valami sűrített ábrát vitte át kötésről kötésre a kárpit felületére. Amit megkezdett, mindent befejezett, pontosan kalkulált a teljesítőképességével. Az idő megtorpant halála pillanatában, az alkotó valós ideje azonban nem ért véget. A kárpitműfajt életető gondolatmenet folytatható, a szál felvehető, a jövőben tovább szöhető a művészek, a művészet-történészek által.

HUNGART © 2016

